

Basın Bülteni
10 Temmuz 2019

**ÇOCUK VAKFI TARAFINDAN
AİLE VE ÇOCUK BAKANLIĞI
İLE TBMM AİLE, ÇOCUK, GENÇLİK
VE KADIN KOMİSYONU KURULMASI
ÖNERİLDİ**

- **Aile ve Çocuk Bakanlığı ile TBMM Aile Çocuk Gençlik ve Kadın Komisyonu'nun kurulması önerildi**
- **Öneriler TBMM'de temsil edilen siyasi partilere ve Milletvekillerine iletilecek**

Çocuk Vakfı tarafından 1980 sonrası artarak yaygınlaşan aile, çocuk, gençlik ve kadın sorunlarının tespiti, ülke ölçekli sosyal politikaların belirlenmesi ve uygulamaların gerçekleştirilmesi amacıyla **Aile ve Çocuk Bakanlığı ile TBMM Aile Çocuk Gençlik ve Kadın Komisyonu** kurulmasını önerildi. Bakanlığın ve Komisyonun kurulması için **Çocuk Vakfı**'ndan yapılan açıklama şöyle:

“Türkiye nüfusunun şehir ve büyükşehirlerde toplanması, işsizlik, yoksulluk, mesleksizlik, tembellik, boşanma oranlarının artması, tek haneli yaşama sayısındaki artış ve küresel ekonomik politikaların etkisi ile aile, çocuk, gençlik, kadın ve yaşlılık sorunlarının katlanarak artmasına neden olmuştur. Son yıllarda sağlanan “para desteği” sorunların çözülmesinin ertelenmesine neden olmuş, aileye yönelik koruyucu ve önleyici hizmet modelleri geliştirilememiş, toplumsal sorunlar ve siyasi kutuplaşma sonucu aile öznelerinin sorunları çözümsüzlüğe itilmiştir.

Türkiye aile, çocuk, gençlik, kadın ve yaşlılarla ilgili yeni sosyolojiyi dikkate alarak gerçekçi sosyal politikalar geliştirmeli ve uygulamalıdır. 21. Yüzyılın ilk çeyreğinde aile yapısının içinde bulunduğu durumun partiler üstü ortak değer ve kabullere dayalı olarak tespit edilmesi gerekmektedir. Aile, çocuk, gençlik ve kadın sorunları Türkiye'nin birinci öncelikli beka meselesi hâline gelmiştir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı icracı bir bakanlık işlevini yerine getiremediği gibi, Başkanlık sistemine geçilmesiyle **Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı**'na dönüştürülmesiyle birlikte aile, çocuk, gençlik, kadın ve yaşlılarla ilgili hizmet alanları durma noktasına gelerek çok boyutlu çözümsüzlük sarmalı ortaya çıkmıştır. İlgili Bakanlığın mevcut insan kaynağı ve hizmet modelleriyle etkin bir işlevi yerine getirmesi imkânsızdır. Türkiye, aile, çocuk, gençlik, kadın ve yaşlılar konusundaki kaygı ve sorun tespitinde belli ölçüde ortak bir anlayışa sahip olsa da devlet, hangi sosyal politikayla sorunların çözümüne yöneleceği ve hangi örgütlenmeyi tercih etmesi gerektiği konularında kararsızlık içindedir.

Çocuk Vakfı, hayat çemberi içindeki aile, çocuk, gençlik ve kadın sorunlarının tespit edilmesi ve daimi görev yapacak **TBMM Aile Çocuk Gençlik ve Kadın Komisyonu**'nun kurulması amacıyla Meclis'te grubu bulunan siyasi partilere partiler üstü bir anlayışla hareket edilmesi amacıyla çağrıda bulunacak.

Çocuk Vakfı ayrıca, son dönemde aile, çocuk, gençlik, kadın ve yaşlılara yönelik politika ve hizmet alanlarının belirsizliğe itilmiş olması nedeniyle, il ve ilçelerde yapılandırılacak icracı bir **Aile ve Çocuk Bakanlığı**'nın hiç zaman kaybedilmeden kurulmasını da öneriyor.”

Eki:

Aile ve Çocuk Bakanlığı ile
TBMM Aile Çocuk Gençlik Kadın
Komisyonu Kurulmasına Dair Gerekçe

**ÇOCUK VAKFI'NİN
AİLE VE ÇOCUK BAKANLIĞI İLE
TBMM AİLE ÇOCUK GENÇLİK VE KADIN KOMİSYONU
KURULMASI ÖNERİSİ
-GEREKÇE-
-9 Temmuz 2019-**

I. Niçin Aile ve Çocuk Bakanlığı Kurulmalıdır?

Türkiye, nüfusunun yüzde 90'a yakını kasaba, şehir ve büyükşehirlerde yaşayan çok hareketli demografik yapıya sahip bir ülkedir. Nüfusun 0-18 yaş grubu (2018) 22.920.422 oluşmaktadır. 2018 yılında 553.202 evlilik, 142.448 boşanma gerçekleşmiştir. Türkiye'de tek hane sayısı (2017) 3.730.505'e yükselmiştir. Türkiye, toplam doğurganlık hızı 2.07, ortalama hane halkı büyüklüğü 3.4 ve 22.676.186 hane halkı yapısı ile toplumsal değişim ve dönüşümünü hızlı şekilde sürdürmektedir. Nüfusun 3/1'i 3-5 büyükşehirde kümelenmiş olması tam anlamıyla yeni sosyolojinin oluşmakta olduğu anlamına gelmektedir. Bu yeni sosyoloji ile birlikte Türkiye bir taraftan hareketli olduğu kadar diğer taraftan yorgun bir toplum görüntüsü içindedir.

Son çeyrek yüzyıl içinde Türkiye'de ailenin sosyal boyutuyla ilgili yapılan araştırmalar, 5 Yıllık Kalkınma Planları, Hükümet Programları, TÜİK'in aileyle ilgili açıkladığı göstergeler ve son İnsani Gelişme Endeksi dikkate alındığında şu tespitin yapılması gerekmektedir: *Türkiye'nin sosyal yapısı içinde aile sorunları ilk defa yoksulluk, güvenlik, ekonomi, eğitim ve dış politikanın önüne geçmiştir. Aile, çocuk ve gençlik meselesi Türkiye'nin birincil beka meselesidir.*

Türkiye, 1991 yılında düzenlenen 1. Aile Şûrası'ndan önce ve sonra, "Ailenin geleneksel temelleri ile sosyal gelişme ve modernleşme unsurları arasındaki çatışan ve uzlaşan tarafların tespit edilmesi ve aileye yönelik politikalar" geliştirememiş bir ülke görüntüsü içindedir. Türkiye hâlâ Aile, Çocuk, Gençlik ve Kadın Politikası geliştirememiştir.

Türkiye'de ailenin kırılmalı olan öncelikli sosyolojik gerçekleri şöyle sıralanabilir: Yoksulluk. İşsizlik. Göç. Gelir dağılımı bozukluğu. Sosyal yardıma ihtiyaç duyan hane halkı sayısının sürekli artmakta oluşu. Bölgeler arası eşitsizlik. Ve sosyal güvencesizlik... Ailenin bu iç ve dış kırılmalıkları ailede sosyal değişimini hızlandırdığı gibi, aile geleneğinin zayıflamasına da neden olmaktadır. Kültürel geleneğin yoğunluğunun azalması nedeniyle de ailenin *hayat çemberi* içinde çocuğa değer aktarımının zayıflaması *aile geleneği*'ni olumsuz yönde etkilemektedir.

Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan sosyal yardımların birkaç kat fazlası son yıllarda yapıldığı hâlde, aile sorunları azalmadığı gibi, aksine daha da derinleşmekte ve giriftleşmektedir. Bu konuda Türkiye'de başarı sağlanan çok önemli üç somut sosyal politika örneği vardır: Engelliler Yasası (2005), ailesi sosyal güvenceden mahrum 0-18 yaş grubu çocukların “sağlık güvencesi”ne kavuşturulması (2006) ve açlık sınırının altında yaşayan insanın kalmamış olması. Sosyal yardımların artırıldığı gerçeğine rağmen, Türkiye'de 7 milyonu aşkın hane halkı, diğer açıdan, nüfusun 29 milyonu yoksulluk sınırında yaşamaktadır. Sosyal yardımlardaki bu artışlarla devletin *Hak ve Sorumluluk Temelli* bir sosyal devlete dönüşme imkânı yoktur. Çünkü bu yardım anlayışı ekonomik büyümeyle sınırlı bir sosyal politika tercihidir.

Aile odaklı sosyal politika “yaygın eğitim”le birebir ilişkilidir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın görevleri arasındaki örgün ve yaygın eğitimin birbirinden ayrılması artık zorunluluk hâline gelmiştir. MEB'in “örgün eğitime” odaklanması ve “yaygın eğitim”in kurulacak Aile ve Çocuk Bakanlığı'na devredilmesi gerekmektedir. AÇB'nin amacı ve işlevi, “yaygın eğitim”i de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmedikçe, Bakanlığın yerel yönetimlerle ilişkisi kurulmadıkça ve icracı bir yapıya dönüştürülmedikçe, Türkiye'de uygulanacak aile, çocuk, gençlik ve kadın odaklı sosyal politikaların başarı şansı çok zayıftır.

Türkiye'de toplumun değişimini anlamada, sorunların tespiti ve çözümüne yönelmede ve uygulamaya ilişkin örgütlenme şekli, araç ve yöntem konularında sorunlar var. Çünkü toplumsal konulara devletin bakış açısı öteden beri sorunludur. Devlet ve toplumun öncülüğü etkin katılımı temelinde standartları ortaya koyma, izleme ve denetleme, yerel yönetimlerle iş birliğine dayalı bir strateji geliştirmedikçe sorunların çözümünü ertelemeyi sürdürecektir. Ayrıca Türkiye'nin merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin aynı sosyal sorunlarla ilgilenmeleri ve kaynak israfına neden olmaları tuzağından uzaklaşması gerekmektedir. Şüphesiz bu açmazın nedeni strateji ve politika eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

Türkiye'de asıl görüş ayrılığı sosyal politikanın hangi örgütlenme modeli ve hangi araç ve yöntemlerle yapılacağıyla ilgilidir: Türkiye hızla modernleşen bir ülkedir. 1980 sonrasında dünyada ve Türkiye'de geleneksel yapılar aşınmış durumdadır. “Devletin/ ailenin/ işin/ dünya görüşlerinin aşınması” veya “toplumun, ailenin, devletin, dünya görüşünün çözülmesi” dünya tarihinde ilk defa karşılaştığımız yeni sorunların gündeme gelmesine neden oluyor. Bu aşınma ve çözülme bir özgürleşme, demokratikleşme, aşama, sıçrama değil, tam tersine Batı dünyası egemenlik düzeni veya modernleşmenin yarattığı sorunların en üst düzeye gelmesi, belirsizleşmesi, çözümsüz, kendiliğindenci, antici bir yapının ortaya çıkması biçiminde sürüp gitmektedir. Bu nedenle sosyal politikanın bütün boyutlarıyla gündelik hayat çemberinden siyasete, kültürden iktisada kadar yeniden tartışılması gerekmektedir.

Modern Batı uygarlığının tahribatının daha çok olduğu Batı-dışı toplumlarda toplumsal sorunlar daha çok hissediliyor: dayanışmanın kaybolması, kendi başının çaresine bakma, bireycilik, geleceksizlik, ayrışma, post kapma çatışmasının getirdiği kurlsızlık vb. gibi, alınan tedbirler sorunun temelini aşmaya yönelik olmadığı için (düzenin restorasyonu) çok “pahalı” (ve boşuna “yama” bir çaba) hâle geliyor. Bu tedbirlerin dışında aslında yalnızlaşma, içe kapanma, intihar, şiddet, kaygı toplumunun ortaya çıkması gibi sorunlar da farklı çözümler ve kurumlar içinde başka yeni uygulamaları da zorunlu kılıyor. Bütün yeni önerileri ve kurumsallaşmayı özgürlükçü, demokratik, alternatif yeni bir gelecek ve dünya anlayışına uygun olarak yeniden ve kökten yapılandırılmak gerekmektedir. Bunun için öncelikle çocukların, gençlerin, kadınların hayal güçlerine ve yaşlıların deneyimlerine ihtiyacımız var.

Türkiye'nin içinde bulunduğu toplumsal dönüşüm süreci nedeniyle yönetilmesinin zorlaştığı gerçeği dikkate alınarak aile, çocuk, gençlik, kadın ve yaşlı sorunlarıyla daha yakından ilgilenmeyi zorunlu kılmaktadır. Aileye yönelmek için iki temel öncülden hareket edilebilir: Sosyal bilimlerin oluşturduğu havuza yansıyan aile yapısının büyük resmi dikkate alınarak Aile Stratejisi ve Sosyal Politika tercihleriyle eş zamanlı olarak ve 25 yılı kapsamak üzere uygulanacak iki belgeye daha ihtiyaç vardır: Türkiye Sosyal ve Kültürel Politika Stratejisi ve Sosyal Program. Bu aşamada 81 il ve 918 ilçede sosyal politikayı yürütecek icracı bir Aile ve Çocuk Bakanlığı kurulması gerekmektedir.

Kurulacak Aile ve Çocuk Bakanlığı'nın görevleri arasında ilgili bakanlıklarla ve yerel yönetimlerle eş güdüm ve etkin koordinasyon işlevleri de yer almalıdır. Aileyi Koruma Kanunu (2012) ve İstanbul Sözleşmesi (2011) başta olmak üzere aile, çocuk, gençlik ve kadınla ilgili mevzuatta yapılacak düzenlemeler yanında, Kamu Denetçiliği Yasası çözüm üreten bir işleve göre yeniden düzenlenerek herbiri ayrı ayrı olmak üzere *Aile, Çocuk, Gençlik, Kadın, Yaşlılar Ombudsmanlığı* öngörülmelidir.

Kurulmasını önerdiğimiz *Aile ve Çocuk Bakanlığı* ailenin tüm özneleri yanında toplumsal bileşenleri ve yerel yönetimleri kapsayacak şekilde, standartları ortaya koyan ve izleme-denetleme işlevini yerine getirecek icracı bir yapıda kurulabilirse, Bakanlık, sosyal politika uygulamaları ile sorunların çözümüne yönelebilir ve *insan odaklı* bir işlevi yerine getirmeye başlayabilir.”

II. Niçin TBMM Aile Çocuk Gençlik ve Kadın Komisyonu Kurulmalıdır?

23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bu güne kadar *aile, çocuk, gençlik ve kadın*'la ilgili araştırma amaçlı komisyonlar dışında daimi komisyon kurulamamıştır. Ülkemizin nüfusunun üçte birini çocukların oluşturduğu gerçeğinden hareketle; *aile, çocuk, gençlik* ve kadın *sorunları*'nın diğer sosyal sorunların önüne geçtiği dikkate alındığında, milletimizin iradesini temsil eden Meclis'te *aile, çocuk, gençlik ve kadın*'la ilgili durum tespiti, araştırma, izleme, yasa çalışması ve gündemlere odaklı bir ihtisas komisyonunun gerekli olduğunu öngörüyoruz.

5 Yıllık Kalkınma Planları ile TBMM Genel Kurul Çalışmaları'nda defalarca gündeme getirildiği ve 2011 yılında düzenlenen I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi'nde önerildiği hâlde *TBMM Aile Çocuk Gençlik ve Kadın Komisyonu* kurulması şimdiye kadar gerçekleşmemiştir.

Bir ülkenin birincil önceliğinin *aile, çocuk, gençlik ve kadın meselesi* olduğu ortak kabulünden hareketle; *aile, çocuk, gençlik ve kadın meselesi* politik görüşlere indirgenmemesi gereken en temel toplumsal ortak kabul alanıdır. Bu nedenle; bir ülkede aileye çocuğa, gence ve kadına verilen değer ve saygının gereği olarak; *aile, çocuk, gençlik ve kadın*'la ilgili bütün karar mercilerinin en yüksek temsille yükümlü olması gerekmektedir.

Aile, çocuk, gençlik ve kadın'la ilgili kök sorunların çözümüne odaklanacak ve kültür ve medeniyet merkezli öneriler geliştirmek üzere *TBMM Aile Çocuk Gençlik ve Kadın Komisyonu* -alt komisyon değil- kurulması önerimizin gündeme alınmasını talep ediyoruz.

Çocuk Vakfı